

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กล้า (ไม้ทราบนามสกุล). 2479. ตำนานชาติไทย. พระนคร: โรงพิมพ์พานิชย์ศุภผล
 กาญจนฯ แก้วเทพ. 2537. การวิเคราะห์สี่พันบ้านเพื่อการพัฒนา: ทัศนะเบื้องต้น.

เอกสารประกอบการสอน วิชา 513644 สี่พันบ้านเพื่อการพัฒนา.

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____ .2528. วิเคราะห์วัฒนธรรมสี่พันบ้าน. สังคมพัฒนา ฉบับที่ 83

_____ .2534. สหวิทยาการกับการศึกษาวัฒนธรรมสี่พันบ้าน. ใน พรวัดดี
 พรหมแก้ว, สี่พันบ้านเมืองถิ่นไทยทุกถิ่น, 43-60. กรุงเทพมหานคร:
 อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุป.

_____ .2532. สังคมมวลชน วัฒนธรรมมวลชนและการสื่อสารมวลชน.

วารสารนิเทศศาสตร์ 10:1-8.

แจ่ม สุนทรเวช. 2512. พระราชกรณียกิจสำคัญในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า

เจ้าอยู่หัว. กรุงเทพมหานคร: ครูสภา.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. 2503. ประชุม

พงศาวดารภาคที่ 17 เรื่อง ตำนานการเลิกบ่อนเบี้ย เลิกหวย

ใน อนุสรณ์งานสถาปนากิจศพ นายทองอยู่ พัฒน์พงศ์พานิช. หน้า 21-23.

กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.

ธรรมเกียรติ กัณอริ. 4 มิถุนายน 2537. ทวิภพของการพนันไทย. ผู้จัดการรายวัน: 7.

นฤมล เจริญมา. 2526. ภาษาไทย. ภาษาและวัฒนธรรม 3:31-46.

นิธิ เอี้ยวศรีวงศ์. 2534. วัฒนธรรมราชฎีกับวัฒนธรรมหลวง. ใน พรวัดดี พรหมแก้ว,

สี่พันบ้านเมืองถิ่นไทยทุกถิ่น, 31-42. กรุงเทพมหานคร:

อมรินทร์ พรินต์ติ้ง กรุป.

- บุปผา ศรีเมฆทองคำ, 2534. การศึกษายกย่องของเพลงลูกทุ่งในการพัฒนาคุณภาพชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราณี วงศ์เทศ. 2525. พินบ้านพินเมือง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจ้าพระยา.
- พิเนตร น้อยพุกษา. 2530. จากหอยถึงสลากกินแบ่ง. วัฒนธรรมไทย 3:35-40"
- รัชนีกร เศรษฐโธ. 2532. โครงสร้างสังคมและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- วุฒิชัย เขียนประเสริฐ และ สุดารา สุจฉายา. 2531. ลี้อตเตอร์ ความร่ำรวยบนความฝันของตัวเลข. สารคดี 3:78-93.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. 2537. พระเครื่องในเมืองสยาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- สมทอง เกิดโชค. 17 ธันวาคม 2537. หอยไทยเฟื่องชาอู. สยามโพสต์: 9
- สลากกินแบ่งรัฐบาล, สำนักงาน. 2532. 50 ปี สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. 2531. รายงานประจำปี 2531. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- _____. 2532. สมุดภาพประวัติสลากกินแบ่งรัฐบาล (พศ. 2482-2532). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล.
- สลากกินแบ่ง-กินรวบ: ความหวังของคนไทยยุคนี้. 2529. สรุปข่าวธุรกิจ. 27: 27-32.
- सानิต ศิริวิศิษฐกุล. 2535. หมอดู: กระบวนการสร้างตัวตนและความสัมพันธ์ทางสังคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *
- สุชาสินี สุรภักดี. 2532. วัฒนธรรมไทยที่สะท้อนในสื่อมวลชน. วารสารนิเทศศาสตร์ 10: 18-24.
- หอยใต้ดิน: ความหวังของคนอยากรวยทางลัด. 2530. สรุปข่าวธุรกิจ. 18: 22-29.
- อภิญา ศรีรัตนสมบัติ. 2534. การวิเคราะห์ละครโทรทัศน์ชุด "คู่กรรม" ในการถ่ายทอดความเชื่อและค่านิยมในสังคมไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เอนก นาวิกมูล. 2536. แกะรอย ก. ไข่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สารคดี.

ภาษาอังกฤษ

Baumann Zygmunt. 1972. A note on mass culture: on infra structure. In Denis McQuail (ed), Sociology of Mass Communication. London: Penguin Books.

Schramm Wilbur. 1949. Mass Communication. University of Illinois Press.

Shiach Morag. 1989. Discourse on Popular Culture. Polity Press.

Williams Raymond. 1958. Culture and Society. London: Penguin Books.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

พัฒนาการของวัฒนธรรมการเสี่ยงโชคจากตัวเลข

"วัฒนธรรมการเสี่ยงโชคจากตัวเลข" ซึ่งแพร่หลายในสังคมไทย ทั้งใน ยุคอดีตและปัจจุบัน ได้แก่ การเล่นถั่ว โป และหอย นั้น ล้วนแล้วแต่ถือกำเนิดมา จากประเทศจีนทั้งสิ้นมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ปรากฏว่า การเล่นถั่วเกิดขึ้น ราว ๆ พ.ศ. 669-678 ซึ่งเป็นช่วงก่อนราชวงศ์พระร่วงแห่งกรุงสุโขทัยเสียอีก ส่วนการเล่นโปในเมืองไทย เกิดขึ้นราว ๆ พ.ศ. 2100 ตรงกับรัชสมัยสมเด็จพระ มหาจักรพรรดิ แห่งกรุงศรีอยุธยา

สำหรับการเล่นหอยนั้น เกิดในรัชสมัยของพระเจ้าตากวง รัชกาลที่ 6 แห่งราชวงศ์ไต้แข็ง ซึ่งขึ้นครองราชย์ราว ๆ พ.ศ. 2364-2394 เกิดขึ้นที่ อำเภอว่าง่างาม มณฑลเจ๊กเกียง เดิมจีนเรียกว่า "ฮวยหอย" คือ ทำป้ายเล็ก ๆ 36 ป้าย และเขียนชื่อคนโบราณลงไป ป้ายละชื่อ ซึ่งเป็นคนมีชื่อเสียงทั้งสิ้น จากนั้นก็เลือกป้าย 1 อัน ใส่กระบอกไม้ปัดฝาแล้วขวานไว้ ให้คนทายว่าจะ เป็น ชื่อใด ถ้าทายถูกเจ้ามือจะให้ 30 ต่อ ทายผิดก็ถูกกิน การกำเนิดหอยนี้ตรงกับ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์

การเล่นถั่ว โป นั้น ถูกยกเลิกไปจากสังคมไทย ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อมีการประกาศเลิกบ่อนเบี้ยทั่วราชอาณาจักร คงมีเพียงเฉพาะการเสี่ยงโชค จากตัวเลขในรูปแบบของหอยเท่านั้น ที่เป็นการสืบทอดนับตั้งแต่อารยธรรมจีนมา จนปัจจุบัน

ต้นกำเนิดของการเล่นหอยนั้น พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้ทรงบันทึกไว้ว่า ในสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ปี เถาะ (พ.ศ. 2375) เกิดข้าวยากหมากแพง คนไม่มีเงินซื้อข้าวกิน ต้องมารับ จ้างแลกข้าว เหล่าเจ้าภาษีอากรก็ส่งสินค้าแทนเงินหลวง จึงทรงมีพระราชดำริ สงสัยว่า พระคลังได้ออกเงินไปมากมายทั้งเงินตราบัว เงินตราครุฑ และเงิน

ตราปราสาท แล้วเงินหายไปไหนเสียหมด ทรงสงสัยว่าจะเอาเงินไปซื้อฉิ่น จึงทรงสั่งให้จับฉิ่น เผาฉิ่น แต่เงินก็ไม่มีขึ้นมา จึงทรงพระศรีไชยบาน ซึ่งเป็นนายอากรสุราเรียกกันว่า เจ้สัวหง ได้ทูลว่า ราษฎรได้ฝังเงินเก็บเอาไว้ใต้ดินไม่นำออกมาใช้ และทูลเล่าให้ทรงฟังว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นเดียวกันนี้ในเมืองจีน ก็จะมีการตั้งหอยเล่นกันขึ้นมา เงินทองจะได้มีใช้และสะพัดขึ้น จึงทรงโปรดให้เงินทรงตั้งการเล่นหอยขึ้น นอกจากนี้ ยังมีหลักฐานแสดงว่า เจ้สัวหง ออกหอยเป็นครั้งแรกในเดือนยี่ ปีมะแม จึงสรุปเป็นข้อยุติได้ว่า การเล่นหอยเริ่มขึ้นในเมืองไทยเมื่อรัชกาลที่ 3 เมื่อปีมะแม จุลศักราช 1197 ตรงกับพุทธศักราช 2378

การเล่นหอยนั้น แม้ในยุคแรก ๆ ของการเล่นก็มีการจัดการทำงานเป็นขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งแขวงหอยเพื่อแบ่งความรับผิดชอบ การตั้งโต๊ะรับแทงหอยตามจุดชุมนุมชนต่าง ๆ การลงบันทึกลงสมุดหรือโผ การทำบัญชีรับและจ่ายเงิน ฯลฯ โดยการบริหารกิจการทั้งหมดนี้จะควบคุมดูแลโดย "ขุนบาน" หรือ ขุนบานเบิกบุรีรัตน์ซึ่งเป็นบรรดาศักดิ์ของผู้นายอากรหอย (คู่กับนายอากรบ่อนเบี้ย ที่มีบรรดาศักดิ์เป็น "ขุนพัฒน์") แม้คนต่อ ๆ มาจะไม่ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์หรือแม้ว่าจะมีบรรดาศักดิ์สูงกว่านี้ แต่ทุกคนก็จะได้เป็น "ขุนบาน" โดยประชามิติ

วิธีการเล่นหอยในยุคแรก ๆ นั้น มีตัวหอยทั้งสิ้น 36 ตัว มีชื่อภาษาจีนสมมติขึ้นเป็นตัวหอยแต่ละตัว พร้อมรูป 36 ชื่อ แต่เมื่อเข้ามาสู่เมืองไทย คนไทยไม่รู้ภาษาจีน แม้แต่ดูรูปก็แยกไม่ออกว่าเป็นตัวไหน ดังนั้น เจ้สัวหง ซึ่งเป็นขุนบานต้นตำรับคนแรก จึงคิดดัดแปลงให้คนไทยจำได้ง่าย จึงต้องเอาอักษรไทยเข้ากำกับ นอกจากนี้ จากการที่คนไทยเจ้าบทเจ้ากลอนก็มีการแต่งเป็นบทกลอนให้คล้องจองกันเข้าไปด้วย และยังเพิ่มการอ้างถึงชาติกำเนิดเดิมเอาไว้อีก เพื่อล่อให้ผู้เล่นใช้ความคิด ความฝันและอุปทาน ออกมาเป็นกำเนิดของสัตว์ประจำตัว หรือเข้าเค้าเรื่องราวของหอยหรือถ้ามีอาจารย์ใบ้หอยให้ก็แปลงความหมายออกมาได้ง่าย และทำให้คนจดจำและวาดรูปภาพได้เป็นที่รู้จักต่อ ๆ กันมา และจากการที่ใช้อักษรไทยเข้ากำกับนี้เอง จึงเรียกชื่อว่า "หอย ก.ข."

เนื่องจากชุมชนเป็นหัวใจสำคัญในการออกหวย เพราะฉะนั้นจึงมีคนคอยดักถามความในใจให้รู้ว่าชุมชนนั้นมีจิตใจจดจ่ออยู่กับอะไร จะได้เลือกหวยตัวนั้นออกในวันรุ่งขึ้น จึงมีการเข้าซื้อให้ชุมชนบอกใบ้หวยจนได้ จนเกิดเป็นธรรมเนียม เพราะฉะนั้นชุมชนจึงหาทางออกโดยจ้างคนมาเขียนใบ้หวยไว้หน้าโรง (แต่ความจริงคนเขียนใบ้หวยกับชุมชนไม่ได้รู้อะไรกันเลย เพียงแต่จ้างมาเขียนเพื่อแบ่งเบาภาระของชุมชน)

ตัวอย่าง หมู่ม้าเขียวช่อมุ่มพฤษภา สุกุณาโผผินบินว่อน คนก็ไปตีว่าเป็นนก จึงแทง น. เทียน บ. ใบไม้ พอหวยออกก็ไปออก ร. กิมแจ็ก กับ ป. กังสือ คนแทงก็ร้องว่า ร. กิมแจ็กก็คือแรง บ. ก็คือปลาคิดไม่ถึงเอง เป็นต้น

การออกหวยจะทำต่อหน้าสาธารณชน โดยจัดชั้นที่ "โรงหวย" ซึ่งเป็นศาลาทำด้วยไม้ เป็นรูปสี่เหลี่ยมยกพื้นสูงระดับออก ด้านหน้าอาคารเป็นลานซีเมนต์ เพื่อเป็นที่ชุมนุมของคนที่มาดู กลางโรงหวย จะมีป้ายเขียนตัวหวย ซึ่งจะเขียนด้วยอักษรไทยตัวใหญ่ เวลาออกหวยจะมีผ้าแดงคลุมปิดมิดชิดเพื่อให้ตื่นเต้น เมื่อออกหวยก็ชักผ้าออกเสีย และเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ก็จะเขียนตัวหวยที่ออกลงบนแผ่นป้ายโฆษณาสี่เหลี่ยมวิ่งออกไปจากโรงหวย และร้องตะโกน เช่น "ก. สามหวย" แยกกันไปคนละทิศทาง

เมื่อมีการตั้งโรงหวยขึ้นในที่ต่าง ๆ และมีหลักประกันว่า การเล่นหวย ก. ข. เป็นการพนันเสี่ยงโชคที่ต้องตามกฎหมาย จึงทำให้เป็นที่แพร่หลายกว้างออกไปนอกเหนือจากการเล่นในกลุ่มชาวบ้านเล็กๆในเบื้องต้น เนื่องจากมีการจัดที่ทางให้เล่นเป็นประจำ วงเงินและรายได้ขยายออกไปมากกว่าเดิม ประมาณได้ว่าเฉพาะการเก็บค่าอากรเมื่อแรกตั้งในรัชกาลที่ 3 นั้น จัดเก็บได้ปีละ 20,000 บาท จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 เพิ่มเป็นปีละ 3,849,600 บาท โดยรัฐเป็นผู้จัดเก็บทั้งหมด ส่วนเงินเดิมพันนั้น หวยโรงเข้าเก็บได้ประมาณ 30,000 บาท โรงค่าประมาณ 10,000 บาท ทุกวันและมากกว่านี้ในช่วงเทศกาล

ในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงมีพระราชดำริจะเลิกอากรหวยนี้ แต่ยังไม่ลงมือปฏิบัติไม่ได้เพราะผลประโยชน์ของรัฐที่ได้จากบ่อนเบี้ยและหวยนี้ รวมกันได้มากถึงปีละ 9,170,635 บาท ถ้าจะเลิกให้หมดในทันทีก็จะกระทบกระเทือนภาวะเศรษฐกิจความมั่นคงของรัฐ จึงทรงประกาศเลิกเพียงแต่อากรบ่อนเบี้ยจนหมดก่อน

จนมาถึงสมัยรัชกาลที่ 6 มีพระราชประสงค์ให้เร่งรัดการยกเลิกหวยเสีย จึงโปรดให้กระทรวงพระคลังรวบรวมเงินเหลือประจำปี เพื่อเตรียมไว้แทนเงินที่จะลดหายไป แล้วจึงทรงให้มีการประกาศยกเลิกอากรและห้ามการเล่นหวยทั่วประเทศ ตั้งแต่ปีมะโรง พ.ศ. 2459

อากรหวย ก.ข. ซึ่งตั้งขึ้นในเมืองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 3 เมื่อปีมะแม พ.ศ. 2378 จึงถูกยกเลิกในรัชกาลที่ 6 เมื่อวันที่ 1 เมษายน ปีมะโรง พ.ศ. 2459 ประมาณเวลาอายุของหวย ก.ข. ในเมืองไทยได้ 81 ปี

ก่อนที่จะมีการประกาศยกเลิกการเล่นหวยประมาณ 40 กว่าปี คือ ใน พ.ศ. 2417 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการออกสลากกินแบ่งที่เรียกว่า ลีตเตอรี ซึ่งรับแบบอย่างมากจากประเทศทางยุโรป เป็นครั้งแรก ในงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา โดยทำการจับสลากออกรางวัลที่ติดทองคำเต็ม (ศาลาหทัยสมาคม) ในพระบรมมหาราชวังโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวต่างประเทศที่นำสินค้ามาออกร้าน หลังจากนั้น เป็นต้นมา ก็มีการออกลีตเตอรีในวาระโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 มีการออกสลากเพื่อช่วยรบในสงครามโลกครั้งที่ 1 สลากบำรุงกาชาดสยามและสลากบำรุงกองเสือป่า เป็นต้น กล่าวได้ว่า การออกลีตเตอรีในยุคแรกนั้น เพื่อการหาเงินเข้าบำรุงสาธารณกุศลเป็นหลัก

ในระหว่างปี พ.ศ. 2476-2477 (หลังจากออกกฎหมายยกเลิกการเล่นหวยแล้ว) กรมสรรพากร กระทรวงการคลัง ได้เริ่มออกสลากกินแบ่งอย่างสม่ำเสมอ เพื่อหารายได้ชดเชยเงินรัชชูปการที่ยกเลิกไป และในปี พ.ศ. 2482 ได้มีการจัดตั้ง "สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล" โดยขึ้นต่อกระทรวงการคลัง ดำเนินการออกสลากกินแบ่งอย่างเป็นทางการถูกต้องตามกฎหมายมาจนถึงปัจจุบัน

ส่วนหอยใต้ดินนั้น เนื่องจากการเสี่ยงโชคจากตัวเลขรูปแบบนี้ ถือกำเนิดในลักษณะของการพนันที่ผิดกฎหมาย และมีลักษณะการเล่นเฉพาะชุมชนโดยการจัดการของเอกชนเองทั้งหมด เช่นเดียวกับวัฒนธรรมประชาชนอื่น ๆ ดังนั้นจึงไม่มีการบันทึกเรื่องราวการเกิดหอยใต้ดินไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่เท่าที่สามารถสืบค้นกำเนิดหอยใต้ดินนั้น ปรากฏอยู่ในข้อเขียนของเจ้าคุณสุนทรพิพิธ เรื่อง "เกร็ดสลาก" ซึ่งเคยลงตีพิมพ์ในหนังสือที่ระลึกวันเปิดป้ายอาคารสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ถนนราชดำเนิน เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2499 และทางสำนักงานสลากฯ ได้นำกลับมาตีพิมพ์อีกครั้งในโอกาสครบรอบ 50 ปีของการก่อตั้ง

ในข้อเขียนนี้มีตอนหนึ่งว่า

นับตั้งแต่รัฐบาลเปิดบ่อนกาลิโนกลางเมืองแล้วปิดลง แต่ตอนนั้นหอยเถื่อนยังคงออกด้วยตัวอักษรอย่างแบบโบราณ มาในระยะ 2-3 ปีนี้ พวกขุนบาลเถื่อนมีความคิดดีขึ้น จึงได้ยึดเอาเลขท้ายรางวัลหนึ่งของสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นตัวออก ซึ่งเกิดเป็นเครดิตอันดีของขุนบาล เพราะเป็นที่ปรากฏแจ้งชัด และรู้กันได้ทั่วถึงรวดเร็ว

งานเขียนชิ้นนี้ตีพิมพ์เมื่อปี 2499 ซึ่งผู้เขียนระบุว่า "ในระยะ 2-3 ปีมานี้" ขุนบาลเถื่อนได้นำเลขจากสลากกินแบ่งรัฐบาลมาออก ซึ่งก็คือ หอยใต้ดินในปัจจุบันนั่นเอง ดังนั้นหอยใต้ดินน่าจะเกิดขึ้นราว ๆ พ.ศ. 2495 จะก่อนหรือหลังนั้นไม่มากนัก

สำหรับกติกาการแทงหอยใต้ดินนั้น จะยึดเอาผลการออกสลากของรัฐเป็นหลัก โดยพลิกแพลงหลากหลายไปจากสลากกินแบ่งที่บังคับซื้อสลากเป็น ๆ เพียงอย่างเดียว การแทงหอยนั้นมีหลายรูปแบบ ดังนี้

- 3 ตัวบน หมายถึง เลข 3 ตัวท้ายรางวัลที่ 1 ถ้าเรียงถูกต้องจะได้รับเงินในอัตราส่วนประมาณ 1 ต่อ 500 บาท
- 3 ตัวล่าง หมายถึง เลข 3 ตัว จากรางวัลเลขท้าย 3 ตัว ซึ่งจะได้รับเงินในอัตราส่วนประมาณ 1 ต่อ 90-100 บาท

- 2 ตัวบน หมายถึง เลขท้าย 2 ตัวท้ายรางวัลที่ 1 ซึ่งจะได้รับเงินในอัตราส่วนประมาณ 1 ต่อ 60 บาท
- 2 ตัวล่าง หมายถึง เลขท้าย 2 ตัว จากรางวัลเลขท้าย 2 ตัว จะได้รับเงินในอัตราส่วน ประมาณ 1 ต่อ 60 บาท
- เลขวิ่ง หมายถึง แทงตัวใดตัวหนึ่งของเลข 3 ตัวท้ายรางวัลที่ 1 (3 ตัวบน) หรือเลขท้าย 2 ตัว (2 ตัวล่าง) ตำแหน่งเลขใดก็ได้ ถ้าถูกจะได้รับเงินในอัตราส่วน 1 ต่อ 3 บาท (บางที่กำหนดให้แทงจำนวนเต็มร้อย)
- แทงโติด หมายถึง แทงเลข 3 ตัวของเลขท้ายรางวัลที่ 1 (3 ตัวบน) แต่สลับตำแหน่งกันได้ แต่ก็ต้องถูกทั้ง 3 ตัว จะได้รับเงินในอัตราส่วน 1 ต่อ 100 บาท
- แทงเต็ง หมายถึง แทง 3 ตัวของเลขท้ายรางวัลที่ 1 ตามตำแหน่งอย่างถูกต้อง อัตราจ่าย 1 ต่อ 500 บาท (การแทง-การจ่าย เหมือน 3 ตัวบน และวิธีการแทงหรือดักหน้าดักหลังของคนแทงจะต่างกัน)

การเล่นหวยในปัจจุบัน เป็นการดำเนินกิจการโดยเอกชนอย่างเต็มรูปแบบ ทั้งเจ้าของเงินทุน เจ้ามือ คนเดินโพย ก็มีการจัดระบบระเบียบให้ดำเนินการได้อย่างสะดวกเป็นขั้นตอน และที่สำคัญก็คือ แม้ว่าการเล่นหวยในแต่ละชุมชน จะมีเจ้ามือเป็นของชุมชนกลุ่มนั้น ไม่ได้ขึ้นกับส่วนกลาง หรือองค์กรใดเป็นหลัก (ดังเช่น หวย ก.ช. ที่มีรัฐเป็นแกนกลางทุกแห่ง) แต่กลวิธีรูปแบบการเล่นกลับเป็นไปในแนวเดียวกัน หรืออาจจะเรียกว่าเหมือนกันไปทุกแห่งก็ว่าได้

ในปัจจุบันนี้ การเสี่ยงโชคจากตัวเลขทั้งการเล่นหวยและสลากกินแบ่ง ได้กลายเป็นวัฒนธรรมของชาวไทยทุกระดับชั้นทั่วสังคม และนับว่าเป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นของวัฒนธรรมไทย

ภาคผนวก ข -

รูปภาพที่ใช้ในการเล่นทวย กษ.

เจ้ามังกรไท้เพ็งแก่งฉวาง เจ้าชยาดหย่อนมือลือนักหนา เป็นเจ้า
เมืองเรื่องฤทธิอิศรา ชาวประชายอมตัวกลัวเต็มทีฯ

三
槐

เจ้าหัวดอกสามแฉกเป็นเช่นฉาก หนวดที่ปากแดงจ้ำหน้าออกผี ชื่อ
สามหอยสวยนักเป็นจักรี นางชะนีมาเกิดกำเนิดนานๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

萬金

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้างูดินสิ้นใจไปบังเกิด แสนประเสริฐทรัพย์มากปากก็หวาน ชื่อปั้นกัม
เศรษฐีมีสินदान คิดแต่การค้าขายหมายรวยพอๆ

火官

ณ

ศูนย์บริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ชาวข่าล่าอางขุนนางเล็ก ชื่อเจ้าเจ๊กฮวยกั้วหัวเปนขอ ก่าเนิดนั้นไก่อ
ฟ้าพระชาลอ ตูละอน่าอ้อมหนุ่มก่าลั้งฯ

๓

板
桂

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่ขุนนางสองมือถืออายมุษ ชื่อพันกัษเพื่อนเกิดกำเนิดสังข์ ไม่เรียบราบ
หยาบช้ำดูน่าขง มีลูกทั้งสองชายชื่อนายเซ็งฯ

榮生

ญ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ้ายคนนี่เดิมเกิดกำเนิดท่าน มันคือด้านเมื่อเล็กชื่อเจ๊กเหล็ง ครั้นเติบโต
ใหญ่ไวย่องชื่อย่องเซ็ง ท่านให้เผิ่งรักใคร่ก็ได้ดีฯ

ก
合海

ศูนย์วิทยทรัพยากร

เจ้ากบใหญ่ตัวลือชื่อฮะไฮ้ เป็นลูกชายสมหมายดสวยศรี มันเกิดก่อนเกา
กัวเป็นหัวปี ก็ได้ที่เป็นขุนนางเหมือนอย่างเดี๋ยวนี

ย

逢春

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มะขูรามากเกิดเป็นห้องซุน มันมีบุปผ์นฮากฝีปากเขียน ที่ขอบคางเป็น
เดราไม่เบาเจียว มันแซ่เด็ชวพี่น้องกับย่องเซ็งฯ

九官

ฟ

ศูนย์วิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขุนนางจีนคนหนึ่งที่บ้า บ้างว่ากาเหากวักก็ตัวแสง เป็นแสวีเดียวไทหล่า
พวกสาเฟิ่ง แต่เขาเต็งอยู่สักนิตจวิตมันฯ

漢雲

ม

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อ้ายหันหนเป็นควายตายแล้วเกิด เอากำเนิดเป็นมนุษย์มันสุดชั้น พวก
 แจกคะเข็ดมือออกชื่อมัน ทหารท่านไ้เผิงเก่งสุดใจฯ

ภ

山坤

อายเสื่อโคร่งคร่ำคร่าน่าสงสาร เป็นทหารชื่อคุณชิวหัวมันใส ทั้ง

เพลงทวนขวานกระบองก็ว่องไว เคยมีไชยมาทุกนัดมันจัดจริงฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

อ้ายหมูปามาเกิดเป็นเจ็ยสุญ น้าอบกรุ่นแอบกรอดคอผู้หญิง กิริยาแสบ
 คายละม้ายลิง ทำส่งสิงเกี้ยวสาวพวกชาววังฯ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

อ้ายจี่เกาคคนเก่งนักเลงเก่า มื้อย่องเบาข้างโขมยโดยฉมัง ชีสิ่งท่โตตัว
 ลี้ออกชื้อดั่ง คนชิงชิงข้าวเช่นด้วยเปนโจรฯ

พุทธศักราช ๒๕๖๓ มหาวิทยาลัย

光明 ๑

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้าม้าหมอกสีม้วนนั้นตัวเก่ง เป็นกวางเหม็งหมอดูพระครูโทร ด้วยรู้ชัด

เจนไม้เอนโอน ช่างท่ายโดนถูกเฟงช่างเก่งครั้นฯ

เจ้าขอเจียมเป็นปลานั้นมาเกิด แสนประเสวีธคว้างก็สมสัน ต้องเข้า
 ฟ้าเข้าเย็นไม่เว้นวัน พระทรงธรรมให้เผิงเป็นพ่อตาฯ

合同

ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แม่หอยแดงขรุขระคือหะตั้ง ดูเนื้อหนัง้านวลอ้วนหนักหนา ปากก็

เปราะเราเรารายชายสุรา อยากรู้มาแล้วก็รินออกกินเองฯ

良玉

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แม่ผีเสื้อพิกลนั้นกินเง็ก เป็นน้องเล็กร่วมไส้กับไขเผิง แต่อารมณ์
หล่อนรักข้างนักเลง เจ้าย่องแข็งเป็นบุตรก็สุดงามฯ

上
招
ท

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แม่เชียงเจียวเดินทันก้อแอน ดูอันแอนเอ้วรัตจัตสนาม ขึ้นขี่ม้าถือทวน
กระบวณงาม เจ้าเจ็กตามตรอมเกี้ยวออกเกรี้ยวกรูฯ

明珠

ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นางตะเพียนนั้นเกิดกำเนิดมัน บอกสำคัญเป็นชาติของแม่จตุ มีลูกอ่อน
นอนเห็นน้ำเอ็นดู มันอุ้มชูรักบุตรเป็นสุดใจฯ

青雲

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ท่านแซ่หลินคุณพระนกระสา ลางคนว่ากวางดงก็สงสัย ถือกั้นหย่นถื่อ
 แซ่มาแต่ไพโร ส้ารวมใจอินทรีย์ดูดีครั้นฯ

กั
天良

พระเกษนเหลียงหนุ่มน้อยกลอยสวาท

กำเนิดชาติปลาไหลตุล้าสัน

พนมมือถือพรตพรหมจรรย์ อู่สำห้หมั้นภวานารักษาใจฯ

พ
天
申

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระเทชนสินตัวลือชื่อกันนั้น ดุคมสันหนุ่มน้อยพิสมัย เมื่อชาติก่อนเป็นปู
เทียวอยู่ไพร ไม่พอใจเข้าบ้านร่ำคาญเคืองๆ

บ๋ 井利

ศูนย์วิทยทรัพยากร

ขรัวแจหลีหลวงพี่ตะพานน้ำ ชักประจำสู้กันชาจนตาเหลือง ต่อเมื่อไร
อยากเหล่าจึงเข้าเมือง ฉันทักเฟื่องแล้วก็กลับมาจับปล้นฯ

๒
月
寶

แต่กระต่ายฝึกฝายท่านงววยโป๊ หน่วยตาโตพลูหมากไม่อยากฉิ้น อดอา
เพียนเงียนผิ่นกินชีพันธ์ ถือพระจันทร์ชู้ไ่วมิได้วางฯ

๒๗

ศูนย์วิทยทรัพยากร

พระอาทิตย์ยัดช้วนันตัวกลั่น กำเนิดนั้นเป็นไก่ออยู่ไพรกว้าง คอยตีชิงวิ่ง
ราวตามหนทาง พวกเกวียนต่างสิ้นหัวกลัวเต็มทีฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

安士
จ

ศูนย์วิทยทรัพยากร

แต่แรกเริ่มเดิมก่อนเป็นแมวป่า สันชีวาขาดใจไปเป็นผี มาเกิดเป็นอัน
สื่อชื่อแม่ชี เทียวราวี่ตามตลาดบึงบาตรเกลือฯ

คู่มือฉบับกรมประมงวิทยาลัย

ช 福孫

ศูนย์วิทยทรัพยากร

เจ้าฮกซุ่นเป็นสกุลสุนัขข่า เที้ยวเซ่อซ่าเซอะชะไปปะเสื่อ ไม่ทัน
 หลบหลบเล่นกันเป็นเบือ ซาดิเป็นเสือกัดเด็กพวกเจ๊กคร้ามๆ

ณ
有利

ศูนย์วิทยทรัพยากร

เจ้านกเหยี่ยวเหยี่ยวหลินนี่ดีเหลือ มันชุดเหยี่ยวหยก ๆ ตกจลาจล มันกิน
เหล่าแต่ละที่ถึงสี่สาม สู้ยังยามทิวหวั่นจับไม้หลับนอนฯ

ป

祠江

เจ้าคนหนึ่งหัวเป็นเขา ๆ เล่าลือ ชื่อกังสือกลางครุว่างูหงอน บ้างก็ว่า
เป็นสังข์หรือมังกร เมื่อชาติก่อนนั้นเห็นจะเป็นงูๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ฉ

只得

เจ้าแมวลายตายเกิดเป็นจิ้งจอก แสนประสิทธิ์ทางวิชาค้าขายหมู ครั้น
ใกล้รุ่งมันก็เรียกกันเพรียกพรู ให้จับหมูฆ่าหั่นทุกวันไปฯ

๓

必得

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้าปิดติดนั้นเกิดกำเนิดหนู ไม่อยู่ร่อเรอจนเหงื่อไหล มันคอยรับคน
ข้ามยังค่ำไป เอาเบี้ยได้เสร็จสรรพแล้วกลับคืนฯ

เจ้าม่องหลิมแซ่ฮึงเป็นฝั่งพลวก มันใส่หมวกเหมาะเหม็งกางเกงฝิ่น
เป็นคนจันตันลัดเที้ยวตัดฟัน ได้หลายหมื่นเฒ่าเป็นถ่านไว้กองโตฯ

พ

元吉

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้าเนื้อทรายครั้นวายชีวิตดับ ระวังยับตามเคราะห์เพราะโมโห มา
เกิดเป็นง้วนกิดติดจะโซ น่าน้ำขังโปเปื่อยเหม็นเห็นพิกลฯ

เจ้ากิดป็นนั้นเกิดกำเนิดกะ สองตาและถือชามตามถนน เที้ยวองง้อ
 ขอร้องใส่ท้องตน ด้วยความจนอดโซ่ดูโรเรฯ

๗

兀貴

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เจ้าจ๋วนกั๊กก่าเนิดเกิดประหลาด. เปนเชื้อชาติลิงน้ำเค็มรูปเต็มเก้
 เปนกั๋งฝอยล่อยล่องท่องทะเล ก็โซเซซุ่มซำมไปตามกันฯ

ประวัติผู้เขียน

นางสาวเด่นเดือน เหลืองแข็ง เกิดวันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ.2515 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) ได้รับพระราชทานรางวัลเรียนดี (ทุนภูมิพล) สาขาวิชาภาษาไทย จากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในปีการศึกษา 2535 และเข้าศึกษาต่อหลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิตที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ.2536 ปัจจุบันทำหน้าที่พนักงานส่งเสริมการท่องเที่ยว ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย